

IN I BELIEVE
THIS MAY BE IN
YOUR COMPUTER
(IT DOES NOT HAVE
YOUR PENCIL
ADDITIONS.)

HEDGES, ROSES & THORNS: Sex and Sexuality in the Mesorah

(RIETS Yom Iyyun—September 25, 2001)

EXPLAIN TITLE: “Hedges” and “Roses”—(שיה"ש רבה (וילנא) פרשה ז) כמה סוגה בשושנים אלו ד"ת שהן רכים כשושנים, כמה מצות ודקדוקים יש בתורת כהנים, כמה קלין וחמורין פיגולין ונותרות יש בתורת כהנים, א"ר לוי בנוהג שבעולם, אדם נושא אשה בן ל' שנה בן מ' שנה, משמוציא יציאותיו הוא בא לזקק לה, והיא אומרת לו כשושנה אדומה ראיתי, ופורש ממנה מיד, מי גרם לו שלא יקרב לה, איזה כותל ברזל יש ביניהם, ואיזה עמוד ברזל ביניהם, אי זה נחש נשכו, איזה עקרב עקצו שלא יקרב לה, דברי תורה שרכין כשושנה, שנא' בה (ויקרא י"ח) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב

So, “Hedges” = limitations; “Roses” = encouragement, approval.

“Thorns”—the price paid for neglecting the previous two.

So—העירות על אקב"ו וצונו על העירות: ברכת המצוה is a ברכה לאו (no ברכה) on a לאו; no blessing on תרצח (לאו...)

Moreover, connubial relations are the duty of the husband and the right of the wife:

מסכת גיטין דף פד ע"ב—כי אמרין מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל, כגון שארה כסותה ועונתה, דהוא קא עקר, אבל הכא אינה קא עקרה. מתקיף לה רבינא: כלום קא עקרה אינה אלא לקימי לתנאי דידיה, אישתכח דאיהו קא עקר! אלא אמר רבינא: כי אמרין מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל, כגון שארה כסותה ועונתה, דודאי קא עקר, אבל הכא מי קאמר לה? לא סגי דלא אכלה? לא תיכול ולא תיגרש. רש"י: דודאי קא עקר - שהרי מסר לה קידושין והרי היא אשתו להתחייב בכולן וכי אתני ע"מ שלא יתחייב הוה ליה עקר.

In this lecture will address three topics:

1. הרהורי עבירה
2. Halakhot which are apparently ignored today
3. The Ethics and Etiquette of sex

1. הרהורי עבירה:

Rabbis: predominance of sex urge/effort needed to control it. Avot. איזהו גבור הכובש את יצרו.

Pres. Ch. Eliot of Harvard (1920's) to incoming students at orientation: “You are all here because of Harvard's reputation, so let me tell you what our goals are for you: a Harvard education is constructed so as to reduce from 90% to 70% the amount of time you spend thinking about sex.” Quite right!—but preceded by Talmud:

ב"ב קסד: ג' דברים אין אדם ניצול מהן בכל יום, הרהורי עבירה ועיון תפלה ואבק לה"ר **רמב"ם** הל' איסור"ב (פכ"ב הי"ח)—אין לך דבר בכה"כ שהוא קשה לרוב העם לפרוש אלא מן העריות והביאות האסורות

יומא דף כט ע"א--הרהורי עבירה קשו מעבירה,

וכן **שו"ת קול מבשר** ח"א סי' כה--**התה"ד** שהובא בהגהות הרמ"א באה"ע סי' א' דהרהור עבירה קשה מביטול מצוה ואפילו למ"ד אין מוכרין ס"ת בשביל מצות לערב אל תנח ידך מ"מ בשביל האיסור שלא יעמוד בלא אשה מוכרין

אולם **שו"ת הר צבי** יו"ד סי' קכד--דשמה לא אסרה תורה הרהור באיסור מיוחד מצד עצמו, אלא דאיסורו הוא ע"ש סופו, שזה יביאהו לידי טומאה, אבל אם לבסוף לא בא לידי טומאה אגלאי מלתא למפרע דבהרהורו הוא כמאן דלא עביד איסורא, ואע"ג דאמרו יומא (דף כ"ט ע"א) הרהורי עבירה קשין מעבירה, ומשמעות לשון זה הוא, דהרהור איסור בפני עצמו הוא, אבל לפירש"י שם נראה דזה לענין אחר לגמרי ולא למילף שיש איסור בעצם הרהור מצד עצמו.

ניתוח הלכתי: מהר"ל חדושי אגדות ח"ב קדושין עמ' קמ"א הקשה: הא (במס' קדושין מ' ע"א) מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה אבל לא כן במחשבה רעה, וכאן (יומא): שהרהורי עבירה קשין מעבירה—כאילו מחשבה רעה כן מצטרפת למעשה?

תירוק—לפמ"ש במאמרי על תשובה, ... בגמ' קדושין הנ"ל (דמ"ט)—ע"מ שאני צדיק מקודשת (היינו: ספק מקודשת) שמא הרהור בתשובה, והלא יש סדר שלם של דרכי תשובה? אלא (לפי מו"ר זצ"ל): הרהור תשובה=קיום המצוה, דרכי=מעשה המצוה... ועכשיו אוסיף: כמו שחילק מו"ר בין קיום המצוה לפעולת המצוה, כמו"כ לגבי עבירה, יש לחלק בין קיום העבירה למעשה העבירה. קיום=שינוי בסטאטוס, ע"מ שאני רשע אפי' צדיק גמור מקודשת שמא הרהור דבר עכו"ם בדעתו, ולכן מקודשת, שקיום העבירה נותן לו חלות-שם

לו, אבל יש לו הסטאטוס (=שם) של עבריין שבלעדי ההרהור לא היה מגיע למעשה העבירה. וה"ה במחשבת ע"ז, שבעניני דת ורוח אין אדם עושה בלי לחשוב על זה הרבה, ולכן ע"ז דומה לעריות ולא לשאר איסורי תורה.

2. נשתנו העתים:

"נשתנו הטבעים" לגבי הלכות שונות (ובעיקר לגבי רפואות), . אולי שייך גם למעמד האשה בחברה בעיקר לגבי הלכות כג' כל כבודה בת מלך פנימה, אחורי ארי ולא אחורי אשה, אל תרבה שיחה עם האשה וכו'

הרמב"ם בפי"ג אישות הי"א--גנאי הוא לאשה שתהיה יוצאה תמיד פעם בחוץ פעם ברחובות, ויש לבעל למנוע אשתו מזה ולא יניחנה לצאת אלא כמו פעם אחת בחודש או פעמים בחדש כפי הצורך, שאין יופי לאשה אלא לישוב בזוית ביתה שכן כתוב כל כבודה בת מלך פנימה. ובשו"ע נפסק **ברמ"א** באה"ע סי' ע"ג דאשה לא תרגיל עצמה לצאת הרבה שאין יופי לאשה אלא לישוב בזוית ביתה

ובשו"ת רדב"ז ח"ב סי' תשע... דלא נתנו ר"ל דבריהם לשיעורין אלא כל הנשים שוות וכל המקומות שוים, ועיקר הטעם הוא מפני שיבוא לידי הרהור...

אחרי ארי ולא אחרי אשה (עירובין י"ח)

התה"ד סי' רסג (המאה 15) צידוד לקולא ועל כן הכריע להקל עכ"פ באשת חבר (שבדאי ג"כ הולכת מכוסה לגמרי) שישנו נגד זה גם עשה דכבוד תורה, וכן במקום כיבוד אם [או משום דגבי אם אין בכלל כ"כ חשש הרהור].

וכן בלקט יושר (המאה 16) שמוחר לילך אחר אשת חבר או אחר אמו דבזה"ז אין אנו מזהרין כ"כ מלילך אחר אשה.

וכן בלבוש או"ח (במנהגים שבסוף הספר, סעיף ל (16 cent) שלכן אין נזהרין עכשיו **מלברך** **שהשמחה במעונו במקום שאנשים ונשים** רואין זה את זה,

והאחרונים הסבירו:

במנחת שלמה: שבזמננו הי' אפשר להזהר מלכת אחרי אשה, משא"כ בזמננו הרי אף אם יברח מאחורי אשה ימצא תיכף את עצמו אחורי אשה אחרת, וכמדומה לי שנשים מצויות ברחוב יותר מאנשים ומה גם בזמנינו שהפריצות מצויה הרבה ולצערינו הפרוץ מרובה על העומד... ולכן במקום מצוה [או שצריך לעשות כן מצד הנימוס] אין טעם להחמיר בזמננו,

ובשו"ת ציץ אליעזר ח"ט סי' נ-דבזמן הקדום לא היתה האשה רגילה ללכת ברחובות קריה והיתה יושבת בירכתי ביתה, וכדברי הרמב"ם (הנ"ל)... ולכן הפגישה וההילוך אחריה ברחוב היה מביא ביותר לידי הרהור, אבל משא"כ בזה"ז שהמציאות לא כן, אלא האשה אינה יושבת בירכתי ביתה כבזמן הקדום ורגילין יותר בראית אשה ברחוב, לכן קלקלתם תקנתם דאין כ"כ עתה חשש הרהור בהליכה אחריה כפי אז ועל כן הקיל התה"ד משום ה"ט עכ"פ באשת חברו ובאמו כנ"ל. ומעין האמור מצאתי דאפשר משום דעכשיו מורגלות הנשים הרבה בין האנשים ואין כאן הרהורי עבירה כ"כ דדמין עלן כקאקי חיוורא מתוך רוב הרגלן בינו וכיון דדשו דשו

וכן בשו"ת יביע אומר ח"ו-א"ח סי' יג--בס' דרך פקודיך (מל"ת לה) מה שאין נזהרים כ"כ במה שציוו חז"ל אל תרבה שיחה עם האשה, ובעירובין (נג): כששאל ר' יוסי הגלילי לברוריה באיזו דרך נלך ללוד, ענתה לו: גלילי שוטה, לא כך אמרו חכמים אל תרבה שיחה עם האשה, היל"ל באיזו ללוד, ולא מצינו לת"ח יראי ה' שישקלו בפלס דבריהם שלא להרבות שיחה עם האשה, ונ"ל עפ"מ"ש הלבוש שבזה"ז שהנשים מורגלות בינינו, אין כאן הרהורי עבירה כ"כ, וה"נ לענין זה, ודוקא בזמננו שלא היו רואים אשה בחוץ שכל כבודה בת מלך פנימה, ובראית אשה מיד באים לידי הרהור במחשבה שבלב, משא"כ עתה שהנשים עוסקות במשא ומתן, ומורגלות בינינו, ואין האדם מתפעל בראיתן ובשיחתן לבוא לידי הרהור

ענין ייחוד--כאן לא שייך לומר "נשתנו העתים".—שנראה כ"כ מוזר ובלתי-רלבנטי לבני דורנו שאינם בני תורה, אבל לאחרונה שנתפרסמו מעשי אונס (ובעיקר date rape) ופשעים (abuse) כתוצאה של ייחוד, וכן כל מעשי ניאוף. ואיסור זה הוא יותר רלבנטי היום ממה שהיה בעבר בגין הפריצות השולטת ברחוב. ואין הרב immune לזה, והלא אמרו "אין אפוטרופוס לעריות": ילק"ש: יואל רמז תקלה--תאנא ליה ההוא סבא כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו

3. הנהגה נימוסית ומוסרית:

לפני שנים הופיע מאמר ב"מוריה" שחבל לזוג שחיים חייהם רק עפ"י ש"ע אה"ע....

עירובין ק ע"ב--אסור לאדם שיכוף אשתו לדבר מצוה;... כל הכופה אשתו לדבר מצוה הויין לו בנים שאינן מהוגנין. "**אגרת החיבור**" מיוחס להרמב"ן (באמרת: גיקטילא) "אל תאנס את אשתך"

10-15 yrs ago, Nisson Gordon intrvwd R. Moshe Bick זצ"ל: concernd rising divorce rate בני ישיבה, due t lack prep'n f mrrg. Cited several harrowg cases, as: wife midst miscarrg, husband off t sheur; husbnd verblly abuses wf f going beynd meagr food budgt; only tm coupl has reltnshp=during relations. Lakewd/Satmar/Ner Israel pilloried hm. Svei at Aguda convntn calld on hm t say "I was misquoted". Under severe pressure, he backed down.

שבת דף לג ע"א--הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה, אלא כל המנבל פיו אפ' חותמין עליו גז"ד של ע' שנה לסובה - הופכין עליו לרעה.